

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології

на тему:

ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІСЕМІЇ В
КИТАЙСЬКИХ ПРИКАЗКАХ

Студентки групи Пкит 07-20

факультету східної і слов'янської філології

денної форми навчання

Освітньої програми

Китайська мова і література та переклад,

західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови

та літератури (переклад включно),

перша – китайська

Мироненко Марії Костянтинівни

Науковий керівник:

к. філос. н., доц. Беля. В. В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПОЛІСЕМІЇ В ЛІНГВІСТИЦІ.

1.1. Явище полісемії: джерела та функції багатозначності мови.....	5
1.2. Джерела формування похідних значень слів (метафоризація, метонімізація).....	7
1.3. Функціональні аспекти полісемії: типи зв'язків значень та механізми утворення багатозначних слів.....	10
1.4. Розмежування омонімії та полісемії.....	12
Висновки до Розділу 1.....	15

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАГАТОЗНАЧНИХ СЛІВ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.

2.1. Прояви полісемії в китайській мові.....	16
2.2. Особливості утворення багатозначних слів в кит мові.....	20
2.3. Приклади полісемії в китайських приказках	24
Висновки до Розділу 2.....	28
ВИСНОВКИ.....	29
ДОДАТКИ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31

Вступ

Китайська мова неосяжна і незбагнена, багатства цієї мови невичерпні, вчені здійснюють нові відкриття з кожним роком, досліджуючи її пласт знань. Нам було цікаво дослідити один з явищ китайської мови – полісемію, її функціонально–семантичний аспект. Багатозначні слова властиві багатьом мовам, але в китайській це набуло найбільшого розмаху серед усіх. Полісемія саме вчить, що навіть переклавши значення терміна в межах певного контексту, не варто судити інше, опираючись на основне первісне значення, а дивитися вдалині і шукати відповіді.

Актуальність роботи зумовлюється необхідністю поглибленого вивчення цієї тематики на тлі загальних лінгвістичних досліджень, а також висвітлити проблематику перекладу китайських текстів.

Метою роботи є дослідження функціонально– семантичного аспекту і аналіз явища полісемії: її функції, типи, механізми утворення багатозначних слів. Поставлена мета передбачає виконання наступних **завдань**:

- Визначити природу і сутність полісемії;
- Дослідити джерела формування похідних значень слів
- Дослідити типи зв'язків значень та механізми утворення багатозначних слів;
- Розкрити подальші нюанси щодо полісемії і продемонструвати принцип її роботи на прикладах;

Об'єктом дослідження є полісемія, її типи, та механізми формування.

Предметом дослідження є специфіка проявлення полісемії в китайській мові, а також семантичні структури.

Методи дослідження.

Такі методи як, аналіз та узагальнення теоретичних даних за проблемою полісемії, лексичного значення, структури лексичного значення, а також

порівняльний аналіз, використаний для демонстрації полісемії в мові і особливостей багатозначного слова.

Практичне значення.

Дана робота може бути використана для освітлення проблематики визначення контексту в китайській мові і може бути матеріалом для більш нових і поглиблених досліджень даної теми.

Матеріалом дослідження слугували сама китайська мова та китайські приказки (谚语)

Структура. Робота складається зі вступу, двох розділів, анотації та списку використаних джерел. Обсяг складає 35 сторінок.

Розділ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПОЛІСЕМІЇ В ЛІНГВІСТИЦІ.

1.1. Виникнення полісемії як явища

Полісемія – це явище, в якому простежуються виявлення різних сенсів, яке може містити слово чи словосполучення.

Мову можна порівняти з окремим організмом, який невпинно еволюціонує з часом, вриваючись щось нове і відкидаючи старе. Багатозначність невідокремлена від китайської мови, в якій таке явище набуло колосальних масштабів, саме трактування контексту китайських текстів є одна з найпоширеніших проблем перекладачів.

Загальновідомо, що більшість слів передають кілька понять і, отже, мають відповідну кількість значень. Слово, що має кілька значень, називається полісемантичним, а здатність слів мати більше одного значення описується терміном полісемія.

В семантичній структурі слова можна виділити два типи значення: первинне значення і вторинне значення:

“Початковий зміст китайського слова 打 – “вдарити, бити”. Наприклад, 打人 (вдарити людину), 打钟 (бити в дзвін) і т.д; а більшість переносних смислів і похідних значень китайського слова 打 пов'язані з дією рук, наприклад, 打针 (робити укол), 打柴 (колоти дрова), 打行李 (збирати речі), 打酒 купити вино, 打鱼 (ловити рибу) та ін., а українській мові слова “вдарити / бити” не мають такого похідного значення.” (2)

“Основним джерелом полісемії є зміна семантичної структури слова. Семантичні зміни призводять, як правило, до нових значень, які додаються до вже наявних у семантичній структурі слова.” (3)

“Семантична структура ніколи не буває статичною, співвідношення між діахронічною та синхронічною оцінкою окремих значень може бути різним у різні періоди історичного розвитку мови. Первинне значення слова може стати синхронічно одним із його втрачених значень, а діахронічно вторинне значення може стати центральним значенням слова.” (3)

Наведемо приклад: 乃, що є зв'язкою в реченні з іменним присудком і перекладається як: “саме і є... ; виявилось, що...”:

“相追之。乃其父也 – *Міністр погнався за ним(вбивцею), [і] виявилось, що це його батько. (Ши, 119)*” (4)

Хоча 乃 в давньому Китаї мало більш первинне значення прислівника “і тоді”:

“蟻壤寸而有水。乃掘地遂得水。 – *[Під] мурашиком на цунь вже виступає вода. Тоді [вони] стали копати землю і невдовзі (букв. після цього) знайшли воду*” (4)

“Полісемія, одного боку один із засобів, що допомагає збагатити мовний лексичний простір за рахунок з’явлення лексико– семантичних варіантів;. Згідно з дихотомією мови та мовлення за Ф. де Соссюром, основною одиницею лексичної підсистеми мови є лексема, а її реалізацією у мовленні – лексико– семантичний варіант (ЛСВ) і така “гнучкість” мови дозволяє формувати внутрішньослівні зв’язки, що є однією з ілюстрацій системності лексики.” (1).

Такі вчені, як В.В. Виноградов, А.І. Смирницький, А.А. Потєбня, які розглядали питання полісемії, мали різні думки та своє розуміння явища полісемії і формування визначення терміну. В.В. Виноградов вважав, що: “...мова змушена розносити безліч значень за тими чи іншими рубриками основних значень...” (5)

Підсумовуючи, можна сказати, що полісемія – явище, що набувається з зростаючим розвитком та збагаченням мови. Причинами полісемії є змінність і зміни понять значень слів, історичного розвитку мови, сприймання денотата носіями мови під призмою нового для себе контексту, сама природа слова, яка прагне к постійним узагальненням.

1.2 Джерела формування похідних значень слів (метафоризація, метонімізація)

Джерела формування багатозначності проявляють себе з розвитком мови – основним джерелом формування полісемії є зміна семантичної структури слова – і саме ці зміни створюють нові значення, які додаються до вже наявних (первинний) у семантичній структурі слова. Деякі зі старих значень можуть застаріти, як було показано в минулому прикладі, або навіть зникнути, яких достатньо в давньокитайській мові, але основна маса китайських слів має тенденцію до збільшення кількості значень.

Також одним з джерел є метафоризація, що є, в свою чергу, способом вираження думок через образи, асоціації, порівняння з іншими явищами і т.д

“Аристотель в “Поетиці” та “Риториці” вперше характеризує багатозначність, описуючи зв’язки значень всередині “слів, які мають подвійний сенс”, зокрема утворення метафори. Метафору Аристотель ілюструє наступним прикладом: “А корабель мій ось стоїть, вказуючи, що “стояти на якорі – це вже особливий вид поняття “стояти”. “ (5)

“В китайській мові метафоризація теж часто зустрічається, наприклад: 走味 – в цьому словосполученні 走 означає піти. Сам смак по собі не може піти, але через метафору ми можемо описати як, що смак може піти, тобто зникнути. Також 走风 – видати таємницю, де 走 має значення випустити, видати; вітер – метафорично означає “таємниця” в цьому словосполученні. “ (2)

З цього випливає 3 засоби: метафора, метонімія та синекдоха.

Почнемо з метафори; це фігура речі, за допомогою якої ми описуємо предмет у переносному значенні, коли ми кажемо про людину, з “золотими руками”, ми позначаємо, що людина надзвичайно талановита та “рукаста”, а не в буквальному ключі, мов її доторкнувся Мідас.

“Наступні приклади: закам’янілі хвилі дальніх гір – гори мов хвилі; перекатів велетенських брами – перекаати як брами; вовна білих хмар – хмари ніби вовна (із тв. М. Зерова). Метафоричні перенесення можуть відбуватися на основі подібності за

формою (конвертики хат, катушки тополь), за розміром (обов'язків цілий табун, море тишини), за кольором (діамантові жуки, півнеба захід і золото червоне), за певними зовнішніми чи внутрішніми властивостями (хуртовина айстр, мед сонця)” (6)
Можна додати, що є також різні типи метафор:

1. Прихована метафора – тип

Приклади метафори в китайській мові:

放下屠刀，立地成佛 – “покласти ніж і відразу стати буддою” – покаятися у своїх злочинах, стати на праведний шлях;

岁寒知松柏，患难见交情 – “у люті морози пізнаєш стійкість хвойних дерев, а в біді (пізнаєш) дружбу”.

三百六十行，行行出状元 – “існує триста шістдесят професій, і в кожній можна стати майстром” – докладаючи зусиль, можна досягти успіху в будь-якій справі;

三百六十行 під умовним числом – 360 – позначаються усі можливі професії світу;

Також одним із засобів метафоризації є метонімія, і може здатися, що метафора та метонімія однакова річ, проте між ними є тонкі відмінності:

“ І.Б. Голуб (1997) підкреслює: Метонімію часто розглядають як різновид метафори, але між ними існують суттєві відмінності: при метафоричному переносі назви зіставлених предметів повинні бути обов'язково подібними, а при метонімії такої подібності немає; метафору легко перетворити на порівняння, метонімію – ні.”
(7)

Приклад метафори:

Вишневий пиріг спокусив його; Перлини твоєї пащі. (Зуби рота); Небесні світлячки прикрашали ніч. (Зірки сяяли вночі); Небо було вкрите білими бавовняними тканинами. (Небо було вкрите хмарами);

Приклад метонімії: Вона купила Пікассо; я з'їв цілу тарілку вареників; він читає Джека Лондона; в нашому класі з'явилося нове обличчя;

Насправді пиріг не може спокусити, він може виглядати привабливо і смачно, тим самим и приваблювати – але дія спокусити стосується тільки людей, людські характеристики перенесені на інші предмети – тобто що метафора виражає певну

подібність між об'єктами, тоді як метонімія виражає близькість або суміжність між об'єктами – тобто за деякими деталями, що стосуються предмету ми легко розуміємо, що мається на увазі – ми не сприймаємо буквально, що хтось з'їв посуду чи хтось купив митця мистецтва.

“В.А. Гладка (2018) переконує, що основними функціями метонімії можна вважати конструктивно зв'язану та ситуаційно зумовлену конструкцію, яка ідентифікує конкретний предмет чи особу із суміжним предметом у певній ситуації мовлення. Вона може бути виведеною логічно, завдяки встановленню різних типів зв'язку між задіяними в процесі і комунікації поняттями й категоріями.” (7)

Приклади метонімії в китайській мові:

王室 – (букв. королівські кімнати) – королівська сім'я, рід;

光盘 – (букв. висвітлити тарілку) – з'їсти цілу тарілку дочиста

中国以农立国 – “Китай будує своє буття на землеробстві”;

眼里放光 – очі горять;

Синекдоха (提喻) – це різновид метонімії, що описує цілий предмет чи поняття одним певним словом, що відноситься до предмету чи ємкою деталлю. З першого погляду можна не помітити великої різниці між метонімією та синекдохой, але є суттєвий нюанс, що розмежовує їх: метонімія в основному спирається на тісний зв'язок і асоціацію, тоді як синекдоха спирається на часткову подібність.

Так наприклад, в китайських СМІ одним іменником 白宫 (Білий дім) описують загалом американську владу (美国政府).

Наступна синекдоха збігається з висловом, що є в українській мові: жити під одним дахом – тобто жити разом – 他们共享同一个屋顶 – 他们住在一起;

他是本世纪的牛顿 – Він Ньютон цього століття;

Використавши приклад одного з найпопулярніших вчених – Ньютона, там метафорично описали вченого.

1.3. Функціональні аспекти полісемії: типи зв'язків значень та механізми утворення багатозначних слів

В полісемії простежується наявність різних зв'язків утворення значень в словах, тут ми розглянемо різні механізми утворення значень як функція полісемії.

Ми можемо розділити багатозначні слова на дві категорії:

- омонімічні форми (різні значення слова не мають нічого спільного одне з одним)
- багатозначні форми (різні значення слова мають зв'язок між собою)

Багатозначні форми можна розділити на слова, які демонструють регулярну та нерегулярну багатозначність. “Регулярна полісемія є формою систематичної багатозначності, що повторюється і має тенденцію включати зв'язок між двома значеннями слова, який можна було б узагальнити для багатьох інших слів.” (17)

Кожен із цих паттернів є регулярним, оскільки можна взяти цей шаблон і знайти його в багатьох словах. Приклад: я викурив цілу коробку; я з'їв цілу тарілку; я викинув увесь бак.

“Іррегулярна полісемія – це, в свою чергу, слова, які мають нерегулярну багатозначність.” (12). І саме ця іррегулярна полісемія поділяється на три категорії:

1. Радіальна полісемія
2. Ланцюгова полісемія
3. Радіально– ланцюгова полісемія

“Під першу категорію підпадають слова, при якому кожне з похідних значень має зв'язок з основним.” (18).

Наприклад: золоте кільце, золотистий колір, золота пшениця.

“В ланцюговій полісемії кожне із значень слова пов’язане з попереднім.” (18)

Наведемо приклад: прикметник “насичений” походить від дієслова наситити – збагатити чимось когось. Це значення розподіляється на інші відтінки значень, наприклад у значенні характеристики предмета (фізичного та нефізичного), який містить максимальну кількість якоїсь речовини:

- 1) *Сніг був синій, насичений водою* (Донч., V, 1957, 425);
- 2) *Повітря гуло, насичене радісними вигуками й привітаннями* (Кач., Вибр., 1953, 25);
- 3) *Сонце ще тільки повертало на вечір, та насичені важкі хмари з заходу заволокли його давно* (Ле, Наливайко, 1957, 396).” (19)

Змішаний (радіально– ланцюговий) тип

Під цей тип менше всього можна знайти полісемічних термінів. Даний тип містить в собі характеристики двох попередніх типів:

Наприклад: “Слово “ручка” в українській мові може включатися до:

1) значень частин певних предметів, які називаються ручкою – дверна ручка, ручка від самовару, частина крісла, дивана;

В інших значеннях це 2) рука у зменшливо– ласкавій формі – За порогом, посіпуючи довжелезну.. бороду, стояв дід і тримав за ручку маленьку дівчинку (Смолич, II, 1958, 32);

3. Прилад для писання. Гнат узяв ручку і поліз пером по аркушеві паперу (Тют., Вир, 1964, 152). Самописна ручка див. самописний. “ (20)

1.4 Розмежування омонімії та полісемії

Дуже давно велись дискусії наскільки подібні чи різні між собою полісемія та омонімія. Процес розробки теорії омонімії має давні традиції і пов'язаний з іменами таких вчених, як М.В. Ломоносов, Л.В. Щерба, В.В. Виноградов, Н.М. Шансїй, Н.П. Колесников, Ю.С. Маслов, М.І. Фоміна та ін.

“Омонімія – це звуковий збіг різних за значенням слів або їх форм.” (21)

Омонімія може бути повною та неповною. “Прикладами повної омонімії – омоніми, у яких збігається уся система форм (написання та звучання). Наприклад, ключ (від замка) – ключ (джерело), рукав (елемент одягу) – рукав (річки). неповні (часткові) – омоніми, у яких збігаються за звучанням не всі форми.” (5)

Видами неповних омонімів є:

- Омофони – слова, які вимовляються однаково, але мають різні значення й написання (митропóлія – церква, і метропóлія – країна);
- Омографи – слова, що мають однакове написання, але різні значення та звучання (*гóрод* (місто) і *горóд* (сад));
- Омоформи – слова, що збігаються лише в одній або кількох формах –
Омофóрми – слова, що однаково пишуться лише в одній або кількох формах.

Наприклад: три (числівник у формі називного відмінка) і три (дієслово в наказовому способі, від терти)

шию (іменник у знахідному відмінку однини, від шия) і шию (дієслово в теперішньому часі, першій особі, від шити). При зміні цих слів омонімічність їх зникає.

Лінгвісти виділяють наступні причини появи омонімів. А.А. Реформатський (1986) стверджує, що в нашій мові найбільше омонімів, які виникли завдяки запозиченням (22).

“Омонімія термінів це досить поширене явище, яке помітно ускладнює роботу будь-якого перекладача. Традиційно виявляється два основних типи термінів–омонімів: міжгалузеві та внутрішньогалузеві.” (10)

Різниця між ними, що міжгалузеві терміни присутні в більше ніж одна сферах, що, звісно, становить труднощі у перекладацькій роботі і вивченні іноземної мови. “Для міжгалузевої омонімії основною ознакою є те, що ці терміни функціонують у різних термінологічних системах і, як наслідок, за ними закріплені різні дефініції. Наприклад термін *media* в біології має значення – “субстрат, поживне середовище”, в анатомії – “оболонка стінки кровоносної судини”, у журналістиці – “засоби масової інформації”; (10)

“Внутрішньогалузева як раз і характеризується, тим, що терміни знаходяться та використовуються в мові суто в межах визначеної галузі. Наприклад: “у авіаційній промисловості термін *air engine* вживається у значенні “пневматичний двигун”, *air– chamber diesel engine* – “повітряно– камерний двигун”, *(air) ram– jet– engine* – “прямоточний повітряно– реактивний двигун”, *side– by– side (air) engine* – “двигун з паралельно розміщеними циліндрами.” (8)

Китайську мову можна визначити як фонетично небагату мову, її особлива фонетична організація є основною причиною омонімії. Китайська мова – одна з найбільш омонімічних мов у світі. У китайській мові омонімія притаманна як односкладним, і двоскладним і навіть трискладовим словам. Більшість 同音词 (омоніми) китайської мови графічно диференційовані, тобто мають різне написання. Наприклад, ієрогліфи 一, 衣, 依 і 伊 усі читаються як *yī*, ієрогліфи 田 і 甜 читаються як *tián* тощо.

Також можна продемонструвати приклади омографів в китайській мові:

1) 系 *xì* – “факультет” (汉语系 “факультет китайської мови”)

系 *jì* – “зав'язувати, застібати” (系鞋带 *jì xié dài* “зав'язувати шнурки”)

(Розрізняються ініціалами)

2) 好 *hǎo* “добре, хороший”

好 *hào* – “віддавати перевагу; жити схильність до ...” (爱好 *àihào* – “хобі”)

(Розрізняються тонами. Це найбільш численний вид омографів)

Можемо підсумувати після приведених тезисів критерії розмежування полісемії та омонімії. Омонімією називається звуковий збіг різних мовних одиниць, які семантично не пов'язані один з одним. Омоніми – це слова, які збігаються за звучанням, однакові за формою, але значення яких не пов'язані друг з одним, тобто не містять жодних загальних елементів сенсу, жодних загальних семантичних ознак. Омоніми – це окремі, самостійні слова, у той час як полісемія – це наявність в одного і того ж слова кількох пов'язаних між собою значень.

Висновки до Розділу 1

У даній роботі ми розглядаємо функціонально-семантичний полісемії та потенціал багатозначного слова в китайській мові. В першому розділі ми постановити генезис і формування явища полісемії в мові. Полісемія – це наявність у слова двох і більше значень. Це може бути обумовлено історичним фактором, походженням, самим розвитком мови на лексичному рівні. Джерелами полісемії є зміни в мові і набуття нових властивостей слова через процес розвитку нового значення.

Ми розглядали подальші функціональні аспекти полісемії – типи зв'язків значень та механізми формування багатозначних слів, і розмежували різницю між тим, як працює омонімія та полісемія в мовах. Полісемії є регулярною і іррегулярною, що поділяється на три категорії: радіальна, ланцюгова, змішаний тип.

Радіальний тип належить до слів, кожне з похідних значень яких має зв'язок з основним. Ланцюговий тип полісемії – вторинні значення слова розвиваються ланцюжком. Змішаний тип містить в собі якості першого і другого типів.

Омонімія – це звуковий збіг різних за значенням слів або їх форм, тобто омоніми можуть бути однаковими за збігом звуків, написанням, чи лише в одній або кількох формах, але вони не поєднані семантично і мають абсолютно різні значення. Слова в полісемії набувають нові значення, що можуть бути близькими до первинного значення або метафорично (через літературу, історичний фактор) набути нових значень.

У другому розділі буде проведена робота з прикладами для демонстрації роботи полісемії в китайській мові.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАГАТОЗНАЧНИХ СЛІВ В КИТ МОВІ.

2.1. Прояви полісемії в китайській мові.

Як вже було зазначено, слова з двома і більше значеннями називаються багатозначними. Полісемія – явище, яке присутня у кожній мові і часто між кількома значеннями є зв'язки. Полісемія є протиставлення до моносемії – слів лише з одним значенням. “Слово “колядка” відзначається моносемією, бо це слово має тільки одне значення – обрядова пісня, виконувана в перший день різдвяних свят сільською молоддю.” (14)

“Багатозначні слова мають декілька різних, але взаємопов’язаних значень, які є розширеними, або похідними, що належать до того самого первісного значення (основного значення). Для пояснення і відображення дедалі складніших явищ в розвитку суспільства, неминуче люди почали вживати слова, які мали спочатку лише одне значення, і набуло дедалі нових відтінків для вираження інших пов’язаних речей.” (15)

Багатозначні слова можуть бути як і односкладові морфеми, так і двоскладові, трискладові і більше. Розглянемо односкладову морфему 留. Загалом, це може бути дієсловом розмежовується на різні значення:

1) Затримати – 那我不留您了 – “У такому разі я Вас більше не затримую”;

刑事拘留 – арештувати (затримувати за підозрою у скоєнні злочину);

2) залишити (річ) – 留一个条儿 – залишити записку;

Також: 鸡犬不留 – не залишити ні курей, ні собак в живих;

Прийняти (залишити у себе подарунок) – 请留下这个小小物物作为纪念 –

“Будь ласка, прийміть цей маленький подарунок як сувенір”;

1) 收留 – приховати, дати притулок, прийняти (дитину);

3) залишитися; затриматися (留宿 – (букв. зупинитися в хаті) заночувати; 挽留 – вмовляти когось залишитися);

Тобто основне значення 留 – залишити фізичні речі (поїсти, листівку), змусити зупинити якийсь процес чи призводити до зупинки.

У переносному значення 留 вже підкреслює зупиненість процесу або збереженість нефізичних речей (наприклад, зберегти традицію, бути обережним – залишатися уважним).

- 1) 留心; 留神 – бути обережним, берегти себе;
- 2)) зберегти, залишити (留传 – залишити по собі (по собі); передати (напр. як традицію);
- 3) 留连 – не може розлучитися (з кимось); прив'язатися (до місця, до людей);

Також зустрічаються інші значення, які розходяться з першими основними значеннями:

- 1) 留胡子 – Відпустити (волосся, бороду, вуса);
- 1) 留学 – вчитися закордон чи за програмою по обміну;
(留英 вчитися в Англії);

Другий приклад, де морфема виступають не тільки дієсловом, а також іншими частинами мови.

Односкладова морфема 张 мала первісне значення в давньокитайській мові – натягувати (张弧 натягувати лук; 张琴 натягувати струни на цині; також: напружувати, стискати – 张拳 стискати кулаки);

Наступні значення не перегукуються з основними значення. Морфема 张 дуже функціональна і описує різнобічні дії:

- 1) розкидати, розбивати [намет]; розгортати, розстеляти; розкривати
夜在张它的网罗了 – “Ніч розкинула свої покриви” (літер.: сітки);
张开手, 我瞧瞧 – “Розкрий руку, я подивлюся [що у тебе там]”;
张牙 – оголити ікла;
张目 – широко розплющити очі
- 2) розширювати, розтягувати; розвивати, розповсюджувати (що– л.); піднімати вагу;

开张其说 – розвивати свої установки (свою теорію)

张其义 – поширювати свої принципи

3) 张羽旗 – поставити бунчук (розставляти, розміщувати)

4) організовувати, розпочинати; відкривати (краму, нове підприємство)

张宴 – влаштовувати банкет

新张 – відкривати підприємство

5) видобувати, видавати звук

张声 – подавати голос, видавати звук

6) ловити (напр. в сітки, сітки)

有双鸟飞来, 举罗张之 – “Прилетіла пара птахів, спіймай їх сіткою”

Як ми знаємо, частини мови в китайській мові можуть чергуватися між собою. Іменники та займенники можуть займати місце як підмета, так і доповнення.

“Неодноразово дослідниками синтаксису сучасної китайської мови порушувалося питання про визначення меж речень та їхню класифікацію за типами синтаксичного зв’язку.” (11)

Синтаксичний критерій дозволяє говорити про належність того чи іншого слова до певної частини мови при класифікації слів до них.

Тобто 张 є дієсловом, і прикметником, і іменником, і прислівником виходячи з порядку речення:

1. широкий, потужний, могутній

四牡奕奕, 孔修且张 – *потужний чотири жеребці, росли дуже і могутні...*

12) аркуш [паперу] (також лічильне слово для предметів з широкою відкритою поверхнею, а також предметів, що розкриваються або розтягуються)

张数 *число листів [паперу]*

两张纸 *два аркуші паперу*

一张棹子 – *один стіл*

一张嘴 – *одні уста, один рот*

1) (看;望) *дивитися* : 东张西望 – *вдивлятися навколо*;

2) 紧;急 – *нервовий; напружений*: 慌张 *розбурханий; схвильований* (慌慌张张 – *прожогом; стрімголов*)

Двоскладові:

1. 算账: основне значення (基本义): *підраховувати, вести облік*;

“你别打扰他，他正在算账呢。” – Не турбуйте його, він зараз веде облік.

Переносне значення (引申义): *розрахуватися, звести рахунки у сенсі наприклад потерпіти невдачу у грі і намагатися розрахуватися з суперником.*

“好了，这回算你赢，下回我再跟你算账！” – Добре, ти виграєш цього разу, і я зведу з тобою наступного разу!

2. 包袱 : основне значення: *торба, мішочок на палиці (також: простирadlo, хустку для загортання сукні)*;

“把你的包袱拿好。” – Забери свій багаж.

А в переносному значенні це також *груз, але нефізичний: тягар; ноша;*
摆脱背上的包袱 – скинути з душі камінь;

3. 水分 основне значення: *утримання води; волога. 植物是靠它的根从土壤中吸收水分 – Рослини вбирають вологу з ґрунту корінням;*

Переносне значення (схоже з українською мовою) – *вода – як про щось беззмістовне, порожнє; блеф; дуті цифри (напр., у звіті);*

Трьохскладові:

Приклад: 开小差 – основне значення було спочатку “дезертирство”, далі набуло 2) 1 *взяти маленьке відрядження; прогуляти, змотатися (з роботи, занять);*

2) *думати на сторонні теми; відволіктися, помріяти;*

2.2. Особливості утворення багатозначних слів в китайській мові.

Як ми вже зазначили, полісемія поділяється на три типи: радіальна, ланцюжкова, та змішаний тип. “Загалом, також полісемії поділяють на регулярну та іррегулярну. Регулярну називають систематичну полісемію, що повторюється в мові, між словами існує системний зв’язок, наприклад: дівчина (мала дитина) і дівчина (подруга). В іррегулярній полісемії, в свою чергу, систематичного зв’язку між різними значеннями не існує. З неї саме і поділяють на дві категорії – ланцюжкову та змішану, які мають зазвичай зв’язок між сенсами.” (12)

Приклади радіальної полісемії:

1. Первинне значення односкладної морфеми 星 – зірка;

Вона підпадає також під поняття – “планета”, “небесне тіло” у складі з іншими морфемами (火星 – Марс; 陨星 – метеорит; 北极星 – Полярна зірка);

Другорядні значенні оснований за характеристиками зірок, наприклад:

Вони сяють, з цього випливає:

- 1) Іменник: іскри, бризки, краплі; зірочки (напр. олії) – 星沫 бризки піни
- 2) Прикметник: блискучий – 星沼 (букв. зоряне) блискуче озеро;

Також зорі можна побачити лише в нічний час:

- 3) Прислівник часу: 星出 – виходити з дому ще до світанку, 星归 – повертатися додому вже у темряві

Вдалині зірки здаються маленькими, тому вони можуть виступати прислівником, і описувати дію чи процес як дрібну; трішки, злегка, трохи;

Також: дрібний, легкий; Приклад: 星寒 легкий холод

Вони є яскраві і можна в переносному значенні сказати про людину :

- 1) Знаменитість – 大明星 (відома особистість, велика зірка)

Інший приклад радіальної полісемії:

纸 – основне значення – папір” (用纸包起来 загорнути в папір);

Також це і є рахівним словом для саме предметів з паперу – листів, документів і т.п. (三纸单据 – три квитанції);

З цього виходять ряд значень інших предметів з 纸:

- 1) 报纸 – газета;
- 2) 卫生纸 – туалетний папір;
- 3) 餐巾纸 – серветка;
- 4) 香纸 – ароматний папір (для запалювання);
- 5) 黄表纸 – рит. жовтий папір (для жертвопринесення духам);
- 6) 纸老虎 – тигр з паперу (обр. колосс на глиняних ногах; пугало)
- 7) 墙纸 – обої;
- 8) 玻璃纸 – целлофан (букв. стікляний папір)

“У ланцюговій полісемії різні визначення одного слова утворюють ланцюг, який з’єднує кожне визначення з попереднім і наступним. Перше й останнє значення можуть не мати багато спільного, але коли ви звернете увагу на значення між ними, ви побачите зв’язок між ними.” (12)

Морфема 面 у першу чергу перекладається як “лице”. Від цього значення розвинулося значення: поверхня (水面 поверхня води); від якого ще виникло значення: сторона (正面 лицьова сторона), і з цього впливає сторона у переносному значенні: 正面 позитивна сторона);

Враховуючи, що обличчя, грань та поверхні плоскі, також морфема є рах. слово для плоских предметів та кількості зустрічей; 一面镜子 [одне] дзеркало; 三面红旗 три червоні прапори; 见过一面 зустрівся один раз;

Рахівне слово також відноситься і до зустрічей, тому що враховується і перше значення лице. “Зустрічатися” з кит мови – 见面 (букв. бачити лице), тому 面 можна врахувати як рази зустрічей (скільки разів ти побачив лице – зустрівся).

Інший приклад: 生;

Складно судити, який саме перший початковий елемент 生, з однієї сторони це життя, з другої – народжувати, також народжуватися. В цьому ареалі з 生

розвилися й інші значення, безпосередньо пов'язані саме зі створенням чи появою чогось:

- 1) розводити, заводити, ростити, тримати (про тварин, рослини); (生禽畜);
- 2) виробляти продукцію – 山西生煤 – провінція Шаньсі виробляє вугілля;
- 3) породжувати явище – 众害生 – виникає всяка шкода;
- 4) виділяти; заростати, покриватися; (生津 виділяти слину, 生发 зарости волоссям);
- 5) воскреснути – 生再 (знову ожити);
- 6) 生蛋 – нести яйця;

Прикметники\ прислівники:

- 1) сирий, недоварений; неготовий; 生肉 сире м'ясо;
生米煮做成熟饭 – із сирого рису вже зварена каша – (обр. у знач.: зробленого не повернеш);
- 2) нетренований, недосвідчений; некитаїзований
(生马 необ'їздний кінь, 生妻 молода дружина)
- 3) живий; прижиттєвий, за життя; на все життя, навіки; живцем;
生理 закопувати живцем; 生获 схопити живцем;
- 3) рідний: 生家 рідна сім'я
- 4) природній, вроджений: 生才 вроджений талант;

Іменники:

- 1) життя; народження
- 2) кошти до життя; умови існування; добробут, добробут; побут
无以为生 нема на що жити
- 3) жива людина; жива особина; [все] живе, жива природа
众生 – все живе
- 4) учень, студент;

师生 – вчитель та учні

5) характер, природа (речей)

Радіально – ланцюжкова полісемія – це система значень багатозначного слова, в якій поєднуються радіальна і ланцюгова полісемії.

“Пряме значення дієслова 破 – 1) зламати (будь– які речі чи матеріал (будівля; стіна); 2) розбити щось зі скла (розбити скло – 打破玻璃); Це стосується і також ушкоджень на тілі: 破皮 – пошкрябати шкіру;

Далі воно перейшло до переносного значення, які пов’язані з винищуванням чи змінам чогось, наприклад:

1) ‘викорінювати (уявлення, вірування, звичай і т. ін.)

破除迷思 – зламати міф;

2) Перемогти ворогів – 破敵;

3) Також виступає каузативним дієсловом, що означає “завершити ситуацію”

打破沉默 – порушити тишу;

Ще один метафоричний сенс з 破 зустрічається в китайській мові:

破费 – з укр. “бити по карману” – витратити гроші. З цього випливає 破產 – збанкрутувати, розоритися; Може виступати прикметником, що характеризує щось, що не є дуже якісним, і мати певні вади, наприклад: “зламаний, обірваний” – 破衣服 рваний одяг; “нікчемні речі” –

破玩意兒; “паршивий” – 他的中文很破 – Його китайська дуже погана”. (13)

2.3 Приклади полісемії в китайських приказках

Вивчаючи китайські приказки, важливо читати між рядками, в них закладені символи, які мають іншу форму, але означають інший метафіричний зміст.

Перший приклад: морфема 心; прямий переклад “серце”, “грудна клітина”, і, звісно, в переносному значенні це – душа, розум (心里 – в середині душі).

人心不足蛇吞象 – “невдоволене серце людині подібно до змії, яка намагається з’їсти слона”;

没做亏心事，不怕鬼叫门 – “не роби поганого – духи не постукають у двері”;

洗心革面，改过自新 – “обмити серце та змінити обличчя – виправити помилки та зажити по-новому”; (перша частина обр.: переродитися та змінитися на краще);

Тобто в літературній мові і в свідомості людей 心 – це душа (первинне значення), що також може і метафорично виражатися назвою органу людини.

心 також має непрямі значення і може тлумачитися як: “думки, ідеї”, “цілі бажання та наміри”.

黄鼠狼给鸡拜年，没安好心 – “тхір вітає курку з Новим Роком без добрих намірів”.

В цій приказці 心 може бути перекладено як і серце: “без доброго серця бажає”, у наявності обох варіантів сенс все одно залишається той самий: що побажання такого роду зовсім не щирі.

Також зустрічаються випадки, де 心 вже набуває іншого значення і перекладається як “розум, думки, ідеї, цілі”.

Приклади: 一心不可二用 – букв. “не роби дві справи одним розумом”

– “за двома зайцями поженешся – жодного не зловиш”;

不到黄河心不死 – “не зупиняйся, доки не дійдеш Хуанхэ”–

не відмовляйся від своїх надій (думок, задумів, мети) (до самої могили);

Як ми вже вказували в першій главі другого розділу, на відміну від української мови, де наприклад, одним із способів словотворення це набуття нового значення за допомогою кореня : корінь (у рослин) → корінь (у математиці);

спутник (людина) → спутник (літальний апарат), (увійти – вийти), в китайській не були пов'язані між собою етимологічно (入 увійти– 出 вийти). Майже усі слова в давньокитайській мові були односкладовими (单音词), проте у даний період почали з'являтися і двоскладові (复音词 або 双音词)

小心隔牆有耳 (“У стін є вуха”) – 小心 – це єдине двоскладове слово, прикметник “обережний”, створене двома односкладовими морфемами, пов'язаними сурядним зв'язком.

Також одне з значень 心 – середина, центр; 火要空心, 人要虚心 – вогонь повинен мати простір у центрі, щоб енергійно горіти; людина повинна бути скромною, щоб досягти прогресу; 空心 – простір у центрі; 虚心 (虚 також не однозначний і розподілений на більше 10 значень (порожній, вільний, хибний; показний; формальний слабкий, чистий, скромний; неупереджений; готовий сприйняти (напр. істину). В цьому випадку легше визначити контекст і підібрати вірне значення ієрогліфа, бо приказки насамперед несуть моральний сенс, і тому в цій приказці 虚心 саме як “мати скромну душу, упереджений розум”, бо мається на увазі, що людина усвідомлювати свої недоліки та постійно вдосконалюватися, якщо хоче прогресувати.

Другий приклад: Основне значення 思 пов'язане з міркувальною діяльністю: думати, мислити; прикметник – розумовий; Також обмірковувати, зважувати (凡事要三思 будь– яку справу слід тричі продумати); Іменник: думка, задум; ідея (意思 – сенс, значення); 2) любити (单相思 – невзаємне кохання (букв. в одну сторону);

Другорядні значення 思 відповідають за більш глибокі та емоційно забарвленні значення: 1) сумувати за (кимось), згадувати про (когось чи щось); До останнього пункту приведемо в приклад приказку з пісні Янь Шу династії Сун 《玉楼春·春恨》 (Весна яшмового терема – Розпач Весни):

天涯地角有穷时, 只有相思无尽处 – тільки й робити, що сумувати (за своїм коханням), перебуваючи далеко– далеко (на останньому краю землі); де 思 набуло

другорядного значення – сумувати; незалежно від того, наскільки далеко світ, буде нескінченний день, тільки туга за коханням ніколи не закінчиться і не припиниться.

Третій приклад: 脸 в китайській мові первинне значення – лице, у переносному значення воно найчастіше перекладається як совість, честь; тобто репутацію людини: 人有脸, 树有皮 – “у людини – обличчя, біля дерева – кора (обр. в знач.: людина має совість, почуття сорому)”

露多大脸, 现多大眼 “скільки ви показуєте нахабство, стільки ж вам соромно на людях”

З двох односкладових морфем – прикметника 大 та іменника 脸 утворилось нове двоскладове слово 大脸 – “нахабство; невігластво” в негативному значенні, чи “сміливість” в позитивному.

Словосполучення 不要脸 (букв. не потрібний лиця) є синонімічним до 大脸, в цьому випадку воно має сильніший відтінок, якщо людина є тотально безсоромною. Можуть додавати односкладну морфему 死 до 不要脸, щоб посилити характеристику (безсоромний до нестями). Про таку людину є дуже яскравий вираз: 吊死鬼不穿衣裤 (意思: 死不要脸) – (букв.) привид шибеника ходить без (верхньої) одежі;

Ще один цікавий вираз зустрічається в романі 《红楼梦》 (Сон у червоному теремі) – уривок: “一天大似一天,还这么涎皮赖脸的,连个理也不知道”.

“Кожен день, здається, стає все більшим і більшим, а він все ще такий прилипала, що й не знає чому”.

Ченьюнь 没皮赖脸 – букв. “той, у кого немає шкіри”. Шкіра у даному випадку означає чутливість, почуття такту, делікатність. В українській мові людину без почуття такту чи черству ми називаємо “товстошкірою”. В китайській навпаки – людина без шкіра означає людину докучливу, набридливу, безсоромну.

Четвертий приклад: 吃 – В китайській культура їжа займає особливе місце. В Китаї навіть є прикмета: “Не поїв рису – не мав обіду”

一顿吃伤, 十顿喝汤 – “один раз отруївся (їжою) – 10 разів поїж супу”

大鱼吃小鱼, 小鱼吃虾米 – “велика риба з’їдає маленьку, а маленькі їдять креветок” – метафора про ієрархію в суспільстві і закон кругообігу в природі.

Тобто бачимо, що 吃 найчастіше використовується у значенні щось з’їсти, чи поглинути. Так наприклад, китайці можуть сказати 吃水 чи 吃茶, замість 喝 (пити), бо тут мається на увазі саме поглинути рідину, а не фізично з’їсти.

Друге значення 吃 – терпіти негаразди, переживати біль та горі.

Найчастіше зустрічається 吃苦 (їсти гірке) – метафоричне словосполучення щодо зазнавання труднощів та долання життєвих перепон.

吃一次亏, 学一次乖 – “пізнавши один раз невдачу – навчишься бути обережним\кмітливим” – обр. обпікшись на молоці, дуєш і на воду.

吃亏人常在 – “завжди будуть люди, що зазнають збитків”.

一着被蛇咬, 三年怕井绳 – укушений змією три роки боїться мотузки

Тобто в китайських прислів’ях 吃 набуває іншого другорядного значення: сьорбнути горя, скуштувати гіркий плід; але воно більш використовується у повчальному тоні і має філософській підтекст :

只要能吃苦, 黄土变成金 – “жовтозем може стати золотом тільки за рахунок долання труднощів”

Висновки до Розділу 2

В другому розділі ми підкріпили теоретичні знання, здійснивши практичне застосування полісемії та показали принципи механізмів утворення, базуючись на виразах китайської мови. Також були продемонстровані приклади, як багатозначність проявляється в китайській мові на матеріалі – китайські приказки.

Дана робота показала, що слово, хоч найчастіше трактується в головному першорядному значенні, обтяжене іншими другорядними значеннями, які виявляють себе в словосполученні з іншими морфемами і була висвітлена проблема трактування та точного перекладу китайських текстів.

Висновки

В даній роботі було проведено вивчення полісемії, як явища, джерела походження та причини, аналіз прояву, типи зв'язків та механізми утворення. Багатозначність невіддільна від мови, слово функціонує у різних векторах і по-різному у зв'язці з іншими схожими чи протилежними семантичними одиницями.

Ми зробили висновок, що комплексність багатьох аспектів китайської мови, а саме з точки зору функціонального та семантичного аспектів не є обмеженою. Багато вчених зробили свій внесок у вивченні даного питання та проблематики, і нинішні студенти також можуть продовжувати свої власні дослідження на цього полі.

论文摘要

我选择的科学工作是语言领域中最有趣的主题之一，就是即多义词。

我对这个题目很感兴趣，因为我觉得它缺乏研究和关注，我也想了解它在中文中的作用。

在第一章中，我们研究了多义词的理论部分 -- 我们研究了多义词的性质、功能、类型、形成机制等相关现象，这些也都离不开多义词。

第二部分，我们以汉语特别是固定词组、中国谚语和文学等来源为例，论证了存在哪些多义词组、构词机制。

多义词也是与文本翻译相关的问题之一，如果不从词典或其他来源学习单词的其他含义，某些概念就无法正确翻译。我们认为这个研究领域非常广泛，推荐其他关注汉语问题的研究者继续研究这个课题。

Використана література:

1. СИСТЕМА ЛЕКСИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ СЛОВА. БАГАТОЗНАЧНІСТЬ СЛОВА. Системна організація української мови - Інші дисципліни - Каталог файлів - Сайт для філологів-українців. (2015). Grinch-Home.at.ua. http://grinch-home.at.ua/load/inshi_disciplini/sistemna_organizacija_ukrajinskoji_movi/sistema_leksichnogo_znachennja_slova_bagatoznachnist_slova_semna_struktura_slova/70-1-0-236
2. У, Л. (2015). Аналіз перекладу багатозначних слів з китайської на українську мову з погляду контексту. *Молодий вчений*, 87, 1012–1015. <https://moluch.ru/archive/87/16582/>
3. Diachronic approach to polysemy. (n.d.). Ciu.nstu.ru. <https://ciu.nstu.ru>
4. Нікітіної, Т. Н., & Зайцева, В. П. (2009). Словник стародавніх китайських ієрогліфів. КАРО.
5. Барабаш, О. В. (2015). Підходи до розуміння феномену полісемії. Cyberleninka.ru. <https://cyberleninka.ru/article/n/podhody-k-ponimaniyu-fenomena-polisemii/viewer>
6. КРАВЕЦЬ, Л. (2000). ЛАРИСА КРАВЕЦЬ МЕТАФОРА ТА МЕТОНІМІЯ -ДВА ЦЕНТРИ ТРОПЕЇЧНОЇ СИСТЕМИ <http://kulturamovu.univ.kiev.ua/КМ/pdfs/Magazine55-56-6.pdf>
7. Приблуда, Л. М. (2019). Метонімія як ефективний засіб увиразнення української прози початку ХХІ сторіччя. *Молодий вчений*. <https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/handle/123456789/30493>
8. Томко, І. С., & Шалаєва, Г. В. (2010). Полісемія та омонімія у сфері досліджуваних мовних одиниць. 5(2010). http://www.rusnauka.com/23_NTP_2010/Philologia/70417.doc.htm
9. Тарасюк, Н. І. (2017). Міжгалузєва омонімія в англійській мові. *Www.rusnauka.com*. http://www.rusnauka.com/9_NMIW_2017/Pedagogica/5_223674.doc.htm
10. Вихристюк, Л. С. (2008). Міжгалузєва та внутрішньогалузєва омонімія термінів. *Актуальні проблеми сучасних наук*, 12(2008). http://www.rusnauka.com/14_APSN_2008/Philologia/32535.doc.htm
11. Гобова, Є. В. (2012). Визначення меж складних речень у сучасній китайській мові. *Сходознавство*, 59, 7–15. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Skhodoz_2012_59_4
12. freedompower. (2012, March 25). Word and Meaning: Polysemy. *Words of Freedom*.

- <https://freedompower.wordpress.com/2012/03/25/word-and-meaning-polysemy/>
13. Ho, H. H.-C. (2008). The Polysemy of PO in Mandarin Chinese. Proceedings of the 20th Conference on Computational Linguistics and Speech Processing, ROCLING 2008.
<https://aclanthology.org/O08-2.pdf>
14. СЛОВНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. (2015). *СЛОВНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ONLINE*. Sum20ua.com. <https://sum20ua.com/Entry/index?wordid=199905&page=1667>
15. 百度百科_全球最大中文百科全书. (n.d.). Baidu.com. <https://baike.baidu.com/>
16. Qizi, S. S. R. (2022). POLYSEMANTIC WORDS AND THEIR FEATURES IN THE ENGLISH LANGUAGE. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(6), 676–678.
<https://doi.org/10.17605/OSF.IO/DYSP8>
17. Carston, R. (2020). Polysemy: Pragmatics and sense conventions. *Mind & Language*, 36(1), 108–133. <https://doi.org/10.1111/mila.12329>
18. Моця, К. (2018, January 25). Полісемія слів. <https://mykniga.com.ua/zmist/polisemiya-sliv.html>
19. УКРЛІТ.ORG - Словник української мови. (n.d.). УКРЛІТ.ORG. <http://ukrlit.org/slovnyk>
20. Тлумачний словник української мови. (n.d.). Slovnyk.ua. <http://slovnyk.ua/>
21. Шипнівська, О. (2008). ПРОБЛЕМА ВИДІЛЕННЯ МІЖЧАСТИНОМОВНИХ МОРФОЛОГІЧНИХ ОМОНІМІВ. Dspace.nbu.gov.ua.
<http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/73055/12-Shipnivska.pdf>
- Приклади(вирази, 谚语) взяті з БКРС - <https://bkrs.info/>